

**ONKO ONNI HYVIN JA NÄKYKÖ RAKKAUS?
HÄÄKUVAT LÄHEISYYDEN REPRESENTAATIONA**

Jasmin Rauha

TIIVISTELMÄ

Lahden Ammattikorkeakoulu
Muotoilu- ja taideinstituutti
Media-alan koulutus
Valokuvaus
Opinnäytetyö
Kevät 2014
Jasmin Rauha

Lopputyössäni olen pohtinut rakkau-
den, läheisyyden ja modernin sitoutu-
misen merkitystä avioliiton ja elekielen
kautta. Työssä perehdytään hääkuvis-
sa esiintyvään läheisyyteen uudelleen
arjessa videokuvan kautta.

ABSTRACT

Lahti University of Applied Sciences
Institute of Design and Arts
Bachelor's Degree Programme in Media
Photography
Graduation project
Spring 2014
Jasmin Rauha

In my graduation project I have stud-
ied the meaning of love, intimacy and
modern commitment through marriage
and body language. In my work I take
a look of intimacy from wedding pic-
tures to everyday closeness with vid-
eography.

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	5
1. Hääkuva ennen	6
2. Hääkuva nyt	8
3. Läheisyys ja etäisyys	11
4. Läheisyys, etäisyys ja valokuva	13
5. Mitä elekieli kertoo	14
6. Läheisyyden esittäminen	16
6.1. Richard Renaldi Touching Strangers	16
6.2. Fern: First Kiss	20
6.3. Muutos valokuvassa	23
7. Työn toteuttaminen	24
8. Havainnot	26
8.1. Luottamuksen merkitys	26
8.2. Mitä oikein odotan?	
Eli miten läheisyys näkyy	27
8.3. Kontekstin merkitys	28
8.4. Miten aika näkyy?	29
9. Johtopäätökset	31
Lähdeviitteet	34

JOHDANTO

Olen kiinnostunut ihmisten välisistä kontakteista, yhteisöllisyydestä ja yhteenkuuluvuudesta sekä läheisyydestä ja sen sosiaalisesti hyväksyttävistä ilmaisutavoista. Siksi halusin tutkia myös lopputyössäni ihmisten välisiä suhteita, läheisyyttä, kumppanuutta ja välittämistä.

Vaikka avioliitto on pohjimmiltaan taloudellinen ja juridinen sopimus, sen solmimisen kunniaksi järjestettävä juhla, häät, juhlii läheisyyttä. Häitä pidetään yleisesti parisuhteen kohokohtana. Vihkiminen ja häätjuhla muodostavat tilanteen, jossa pari tuo läheisyytensä ja rakkautensa julkisesti nähtäväksi ja arvioitavaksi. Yleensä parit haluavat näyttää tässä tilanteessa mahdollisimman suurta onnea.

Hääkuvan ottaminen on vanha perinne. Nykyajan parit haluavat kuitenkin usein, että koko häpäivä dokumentoidaan valo- tai videokuviin. Myös kuvien halutaan kuvastavan mahdollisimman suurta onnea, koska rakkauteen ja onneen halutaan myöhemmin eläytyä kuvien kautta. Hääkuvilla on suuri symboliarvo pareille.

Olen kuvannut häitä viiden vuoden ajan. Viimeisimpien laskujeni mukaan olen ollut valokuvaajana 29 häätjuhlassa. Halusinkin nyt hyödyntää näitä hääkokemuksia lopputyössäni tapaamalla parit uudestaan häiden jälkeen ja ottamalla heistä uudet kuvat.

Näin lopputyöni kohteeksi asetui kuin itsestään myös se, miten parit esittävät läheisyytensä muodollisessa häätilanteessa ja miten se näkyy kuvissa, jotka on otettu epämuodollisemmissa oloissa heidän kodeissaan. Jos elämäntilanne on ehtinyt jo muuttua kuvien ottamisen välisenä aikana, miten se näkyy kuvissa?

Havaitsin, että muutoksia oli tosiaan tapahtunut jo lyhyessä ajassa. Kun astuin kolmannen parin etuovesta, näin heti portaikossa ottamiani hääkuvia sekä kuvia heidän vauvastaan.

Päätin tutkia myös sitä, voiko valokuvista ylipäätään päätellä parin läheisyyden astetta. Hääkuvathan ovat aina jossakin määrin aseteltuja. Välittyvätkö niistä aidot tunteet ja jos välittyvät, millä tavoin? Vertailu myöhemmin otettuihin kuviin voi kertoa tästä jotakin.

1. HÄÄKUVA ENNEN

Kruunajaiskuvien ja hallitsijapotrettien ohella myös hääkuvat kuuluivat maalaustaiteen vuosituhantiseen perinteeseen. Ei ollut ihme, että uudella keksinnöllä, valokuvauksella, jatkettiin perinnettä. Hääkuvia onkin otettu yhtä kauan kuin valokuvia ylipäättään.

Tekniikan alkuvaiheessa ei tyyliä ollut paljon valinnanvaraa. Suljinaikojen ollessa hitaita kuvattavien piti seistä hiljaa ja ilmeettöminä paikoillaan. Hääkuvia ei aina otettu häpäivänä, vaan kuvat otettiin valokuvaamossa lavasteseinän edessä. Moni valokuvaalbumin hääkuvalta näyttävä potretti onkin kihlakuva.

Tutkija Satu Savia (2004) kertoo Vantaan Laurin artikkelissa, että etenkin maalla kihlakuvassa käynti oli aluksi yleisempää kuin hääparin kuvaus. Kihlakuvan keskeisiä elementtejä olivat vielä 1900-luvun alussa sormukset ja kihlakello tai kihlakuori. Hääkuvat olivat yleensä ryhmäkuvia, joihin oli aseteltu tarkkaan arvojärjestykseen koko hääväki.

Savian mukaan yhtenä pääaiheena olivat ensin kihla- ja sitten hääparit, kunnes kaupungeissa tulivat 1860-luvulla suosituiksi käyntikorttikuvat. Näitä pieniä käyntikorttikuvia vaihdeltiin sukulaisten ja tuttavien kesken. Niitä kerättiin myös valokuva-albumeihin.

Hääkuvassa oli aluksi tärkeää, että sormukset olivat esillä. Kun morsiuskimput yleistyivät, ei sormuksia enää näkynyt.

”Hääkuvia katsellessa voi kiinnittää huomion monenlaisiin asioihin. Esimerkiksi 70-luvulla yleistyivät isokokoiset silmälasit, jotka hallitsivat kasvoja. Naisen asemaa voi myös arvioida hääkuvien perusteella esimerkiksi siitä, ollaanko käsikynkässä vai käsi kädessä. Ilme sai hääkuvassa olla iloisempi kuin elämän edellisessä taitekohdassa — rippikuvassa”, Savia kertoo lehtitikkkelissa.

Kihla- ja hääkuvia retusoiitiin reippaasti vielä 1950-luvulla: mummon ja papan iho ei suinkaan ollut niin virheetön ja kulmat tasaisesti kaartuvat kuin mustavalkoisesta nuoruuden kihlakuvasta voi päätellä. Värikuvauksen yleistyessä retusoinnista tuli vaikeampaa eikä sitä tehty yhtä yleisesti. Digitaaliseen valokuvaukseen siirtyminen teki jälleen kuvankäsittelystä valtavirtaa. Ihanteet olivat kuitenkin jo ehtineet muuttua: nyt pyritään täydellisyyden ohella autenttisuuteen.

< Englannin kuningatar Victoria ja prinssi Albert menivät naimisiin vuonna 1840, mutta halusivat uudelleen näytellä hääkuvansa uudelle tekniikalle, valokuvalle vuonna 1854.

Kuvaaja: Roger Fenton

< Hääkuva vuodelta 1923

Kuvaaja: Tuntematon

✓ Hääkuva vuodelta 1960

Kuvaaja: Tuntematon

2. HÄÄKUVA NYT

Hääkuva toimii läheisyyden arkkityyppinä ja osoittaa uutta onnea. Vanhojen hääkuvien parit seisovat jännittyneenä vierekkäin, eikä kuvista välity juurikaan läheisyyttä. Kuvat ovat pikemminkin jäykkiä ja osoittavia. Kuvaustilanne oli varmasti uutuudessaan jännittävä, mutta suurimmaksi osaksi se saattoi johtua myös valokuvaustekniikasta.

Olisiko mahdollista, että vanhan ajan hääkuvien ei edes haluttu ilmaisevan tunteita? Avioliitto saatettiin mieltää enemmänkin taloudelliseksi sopimukseksi, toisin kuin nykyään. Ehkä parit eivät aina olleet rakastuneita, vaan liitto solmittiin muista syistä. Nainen tarvitsi itselleen ja lapsilleen elättäjän ja mies kumppanin arjen aherrukseen. Siksi kuvien ei tarvinnut ilmaista onnellisuutta. Oli olennaisempaa ilmaista yhteenkuuluvuutta; tästä hetkestä lähtien me olemme vakavasti otettava yksikkö.

Mitä aiempien sukupolvien avioliittokuva on edustanut? Miksi läheisyyden korostaminen tuntuu nykyajan ihmisestä luonnolliselta ja tervetulleelta? Nauretaanko nykyään sosiaalisille normeille, vai ovatko ne vain muuttuneet?

Vai onko kysymyksessä tekniikan kehittyminen? Aikaisemmin jokainen kuva maksoi erikseen. Vaikkei mentäisi edes lasilevyihin asti, filmikuvauksesakin säästeltiin ruutuja ja filmirullia.

Vasta digitaalinen kuvaus on vapauttanut valokuvaajat kuvien laskemisesta.

Vanhoja hääkuvia on kuitenkin monilla kotonaan. Isovanhempien kuvien ajatellaan ilmentävän entisaikojen suhteiden pysyvyyttä ja kestävyttä. Hääkuvan voimaan halutaan uskoa edelleen yhtä paljon kuin ennenkin, tunteet ovat voimakkaita ja yhtä kestäviä kuin filmiajallakin. Ihaillessaan isovanhempiensa kuvaa parit haluavat kuvitella itsensä osaksi tätä kestävyuden jatkumoa. Nykyajan hääkuva on kuitenkin myös läheisyyden ilmentymä, jossa näytetään sukulaisille: "Katsokaa, kuinka onnellisia olemme."

Se on entisajan ja nykypäivän hääkuvissa samaa, että kuvat ovat hyvin aseteltuja. Ei pari ilman rituaalia seisoi siinä paikassa, juuri siinä puvussa. Monet pareista haluavat nykyäänkin myös "virallisen kuvan", jossa he seisovat vierekkäin, katsovat kameraan ja esittelevät itsensä yleisölle.

Modernissa hääkuvassa muodikkaiksi ovat nousseet läheiset, lämpimät, iloiset, luontevat, jopa dokumentaariset tilanteet, sekä lennosta napatut valokuvat. Katseen ei tarvitse olla kohdistettuna kameraan eikä parien aina edes tarvitse olla kuvissa tunnistettavia. Nykykuvissa tunnelma menee kaikeksi edelle.

^ Hääkuva vuodelta 2012 Kuvaaja: Fer Juaristi

^ Hääkuva vuodelta 2011 Kuvaaja: Nirav Patel

Hääkuvien tyyli on toisaalta niin vakiintunut, että joitakin valokuvia katsellessa tulee mieleen, että tyyli etäännyttää parin persoonallisuuden ja olemuksen kuvasta. Tällöin kuva ei välttämättä näytä itse paria, vaan tuo esiin elokuvista ja aiemmin nähdystä hääkuvista tunnistettavan onnellisuuden näköiskuvan.

Modernia hääkuvaa pidetään läheisyyden huipentumana. Läheisyys ei silti ala vasta häpäivänä eikä kuvaaja luo sitä. Häpäivään liittyvä valmistautuminen ja sen rituaalit ovat kuitenkin omiaan virittämään paria läheisyyteen ja onnellisuuteen.

Lainatakseni erästä opettajaani, valokuvaajat ovat metsästäjiä, jotka odottavat yhtä, ratkaisevaa hetkeä. Videokuvaajat taas ovat kalastajia, jotka saattavat istua koko päivänkin vain odottaen, että jotakin tapahtuu. Kun kuvaan häpareja, olen nimenomaan metsästäjä. Metsästä hetkeä, joka kiteyttää onnellisuuden ja läheisyyden tunteen. Etsin lämpimiä kosketuksia ja naurua.

Kuvatessani häitä häparin toimeksiannosta lähetän heille vain kuvat, joissa läheisyys on ilmeisintä. Yleensä paria kuvatessa ei läheisyys tuota ongelmia.

^ Hääkuva vuodelta 2010 Kuvaaja: Ryan Brenizer

3. LÄHEISYYS JA ETÄISYYS

Desmond Morris oli ensimmäinen tutkija, joka tarkasteli ihmisten käyttäytymistä eläintieteellisestä näkökulmasta. Vaikka monet hänen ajatuksensa ja havaintonsa tuntuvat nyt vanhentuneilta, myöhempi tutkimus on hänelle paljon velkaa. Kirjassaan *Alaston apina* (Otava 1968) hän kertoo ihmisen parikehityksestä evoluutiossa näin:

”Kuten olemme nähneet, ruumiillisista kosketuksista on tullut niin tärkeä osa sukupuolista käyttäytymistä, että nekin on täytynyt hävittää jokapäiväisestä elämästä. Nykyisissä vilkkaissa, täyteen ahdetuissa yhteisöissämme fyysiset kosketukset tuntemattomien kanssa ovat pannaan julistettuja. Satunnaista vieraan ruumiin hipaisua seuraa välittömästi anteeksipyyntö, jonka voimakkuus on verrannollinen siihen, miten seksuaalinen hipaisu ruumiinosa oli. Nopeutettu filmi kadulla tungeksivasta tai suuressa rakennuksessa hyörivästä ihmisjoukosta näyttää selvästi, miten uskomattoman taitavia nämä jatkuvat temput ruumiillisen kosketuksen välttämiseksi ovat.”

”Tämä vieraisen kosketuksen rajoittaminen häviää ainoastaan äärimmäisissä tungostilanteissa tai erityisissä olosuhteissa, jotka liittyvät joihinkin nimenomaisiin ihmisryhmiin (esim. kampaajat, räätälit ja lääkärit), joilla on sosiaalinen ’kosketuslupa’. Kosketukset läheisiin ystäviin ja sukulai-

siin ovat vähemmän estyneitä. Näiden sosiaalinen rooli on jo selvästi vakiintunut epäseksuaaliseksi, ja vaara on vähäisempi. Siltikin tervehdysseremoniat ovat tyylittyneet huomattavasti. Kädenpuristuksesta on tullut jäykän kaavamainen. Tervehdyssuudelmalle on kehittynyt oma ritualisoitunut muotonsa (molemminpuolinen poskelle suuteleminen), joka eroaa selvästi sukupuolisesta suulle suutelemisesta.”

Morrisin mukaan ihmislasten pitkän avuttomuuden takia on ihmislajin säilymisen kannalta tärkeää pitää vanhemmat yhdessä. Siksi useimmat parit vaalivat suhdettaan läheisyyden, kosketuksen ja seksin avulla ja toisaalta karttavat liikaa läheisyyttä ulkopuolisten kanssa.

Kulttuurintutkimuksen parissa on havaittu, että eri kulttuureissa suhdatautaan läheisyyteen ja etäisyyteen eri tavoin. Ihmisten tarve henkilökohtaiseen tilaan ja sen loukkaamattomuuteen vaihtelee.

Vuorovaikutuskouluttaja Laura Benyik (2008-2009) muistuttaa nettisivuillaan, että elämme kulttuurissa, jossa toiseen koskeminen, kättelyä lukuunottamatta, ei ole osa tapojamme, ellei kyseessä ole perheenjäsen tai hyvä ystävä. Varsinkin miesten keskuudessa koskettaminen on harvinaista. Mennessämme esimerkiksi Lähi-

idän maihin tilanne voikin muuttua. Paikallisen miehen tarttuessa maassa vierailevan miehen kädestä saattaa vierailija tuntea olonsa niin kaukaiseksi turvallisesta kotimaastaan kuin mahdollista ja hänen olonsa saattaa olla erittäin epämiellyttävä. Tilanteessa ei kuitenkaan ole syytä huoleen. Monissa Lähi-idän, Välimeren, Etelä-Amerikan ja Aasian maissa sekä Venäjällä koskettaminen on normaalia ja kädestä kiinni pitäminen saattaakin merkitä suurta kunnioitusta ja hyvää ystävyyttä. Käden pois vetäminen saattaa Lähi-idän maassa olla suunnilleen Saharan kokoinen virhe.

”Samalla kun Lähi-idän kulttuureissa koskettaminen on yleisempää, erityisesti arabimaissa sukupuolten väliset hellyyden osoitukset julkisilla paikoilla voivat johtaa todellisiin vaikeuksiin, jopa päätymiseen paikalliseen vankilaan. Vaikka olisitte naimisissa, niitä ei välttämättä hyväksytä. Kannattaa jälleen seurata paikallisten käyttäytymistä ja toimia sen mukaan.”

”Tervehdittäessä varsinkin naisten kannattaa seurata, miten paikalliset käyttäytyvät. Joissakin kulttuureissa ja uskonnoissa miehet eivät kättele naisia, ja tällöin tervehdykseksi voi riittää pelkkä nyökkäys, näin esimerkiksi Israelissa erityisesti ortodoksijuutalaisten keskuudessa.”

4. LÄHEISYYS, ETÄISYYS JA VALOKUVA

Visuaalisesti läheisyyden indikaattoreita ovat ainakin henkilöiden 1) fyysinen läheisyys/etäisyys toisistaan 2) katseen suuntautuminen 3) koskettaminen: käden pitäminen olalla tai vyötäröllä, kädestä pitäminen, ha-laaminen, suuteleminen ja 4) ilmeet ja mikroilmeet sekä eleet.

Facebookiin itsestään kuvan laittaneet parit saavat paljon tykkäyksiä. ”Oot-tepa söpö pari”, ”Onnea teille”. Tulkit-sen, että kommentoivat tunnistavat läheisyyden kuvassa. Olisi kiinnostavaa testata, saavatko enemmän läheisyyttä osoittavat kuvat enemmän tykkäyksiä kuin etäisemmän näköiset pariskun-nat. Vai riittääkö, että pari on samassa kuvassa?

Jokainen hääpari sijoittaa tahtomat-taankin itsensä hääkuvien kulttuuri-seen jatkumoon. Se, millaisia hääku-via he ovat nähneet, vaikuttaa heidän tapaansa olla kuvassa. Osa pareis-ta tiedostaa tämän, osa ei. Osa halu-aa perinteisiä kuvia, osa haluaa rik-koa perinteet. Katsoja tulkitsee kuvan suhteessa perinteeseen riippumatta siitä, mitä pari on tarkoittanut.

Myös pareille muodostuu kuvien kautta väistämättä yhteinen identiteetti: tältä me näytämme yhdessä.

Hää- ja parisuhdekuvat kuvatyyppinä provosoivat tunnistamaan läheisyyttä

myös sieltä, missä sitä ei ole. Jos leh-den kansikuvassa on mies ja nainen, katsoja tulkitsee heidät automaatti-sesti pariiksi, vaikka he olisivat työto-vereita yrityksen eri toimipisteistä ja tapaisivat ensimmäistä kertaa kuvauk-sissa. Olemme kulttuurisen koodauk-sen uhreja: jos henkilöt ovat lähellä toisiaan kuvassa, he ovat läheisiä.

Jos parista otetaan lämpimät hääku-vat, tarkoittaako se välttämättä, että he ovat onnellisia, vai tarkoittaako se vain, että he osaavat esittää läheisyyt-tä? Voiko sen tietää?

^ Hääkuva vuodelta 2013
Kuvaaja: Jonas Peterson

5. MITÄ ELEKIELI KERTOO?

Sanoille pannaan suuri paino ja moni miettii ahdistuneena, mitä tulikaan eilen sanottua. Kuitenkin psykologian professori Albert Mehrabianin (1976) johtamien tutkimusten mukaan kommunikoinnista 93 % tapahtuu kehon välityksellä: 55 % eleillä, 38 % äänenkäytöllä ja vain 7 % sanoilla. Sanojen ollessa ristiriidassa ilmeiden kanssa uskomme yleensä ilmeitä, eleitä ja äänenkäyttöä emmekä sanojen sisältöä. Elekieli voi paljastaa, mitä ihminen todella ajattelee ja tuntee.

Eleet toimivat yhteistyössä puheen kanssa. Kun joku sanoo rakastavansa sinua, etkö katsokin häntä heti silmiin ja kasvoihin tietääksesi, onko tunne aito? Ja useimmat tosiaan pystyvät tunnistamaan sen intuitiivisesti. Vakavista asioista halutaan yleensä keskustella niin että on mahdollista nähdä toisen ilmeet.

1960-luvulla tutkija William S. Condon teki pioneeri tutkimuksen kanssakäymisestä sekunnin murto-osa tasolla. Tutkimuksessaan hän tarkasteli neljä ja puoli sekuntista filmiä ruutu ruudulta, jossa jokainen ruutu esitti 1/25 osaa sekunnista. Tutkittuaan filmiä puolitoista vuotta hän hahmotti toisiinsa vaikuttavia mikroeleitä, kuten vaimon liikuttavan olkapäätänsä tarkalleen samalla hetkellä kun miehen käsi nousi ylös, joista syntyi mikrorytmejä.

Tutkimus ei kuitenkaan tue kaikkia ilmeisiin ja eleisiin liittyviä yleisiä käsityksiä. Ennakkoluulot ja uskomukset voivat olla voimakkaampia kuin mikrohavaintoihin perustuva intuitio. Esimerkiksi se ei pidä paikkaansa, että epärehelliset ihmiset välttelevät katsekontaktia. Kyselytilanteessa totuuden puhuja voi myös olla yhtä hermostunut kuin valehtelija. (Hurme 2012).

Elekielen tärkeyttä korostavien tutkimusten lisäksi professori Mehrabian on kirjoittanut myös kirjan *Silent messages* Wadsworth (1971). Siinä hän tuo esille läheisyyden ja välittämisen näkymisen elekielessä. "Läheisyys ja välittäminen ovat saman kolikon kaksi puolta. Välittäminen yllyttää läheisyyteen ja läheisyydestä kehittyy välittämistä. Tutkimuksemme on johdonmukaisesti osoittanut kun ihmiset välittävät toisistaan tai ovat perusluonteeltaan ystävällisempiä tai sopeutuvampia, he valitsevat välittömämmän läheisyyden. Kun yhdessä he istuvat lähekkäin, elehtivät suuremmin, nojautuvat toisiaan kohti, koskettavat, katsovat silmiin ja keskustelelevat enemmän."

Psykologian professori John Gottman teki 1980-luvulta lähtien kuuluisan koesarjan, jossa hän kuvasi videolle 3 000 paria keskustelemassa. Videot analysoitiin koodaamalla keskusteluissa esiintyneet tunteet. Tutkijaryhmä

oppi ennustamaan kolmen minuutin videopätkän perusteella, ketkä erosivat ja mitkä parit pysyivät yhdessä. Olennaisin merkki liiton ongelmista oli halveksunta: jos toinen tai molemmat osoittivat halveksuntaa puolisoaan kohtaan, eron todennäköisyys kasvoi. Muita huonoja merkkejä olivat kriittisyys, puolustuskannalla olo ja vetäytyminen. Onnelliset parit käyttäytyivät kuin hyvät ystävät ja selvittivät erimielisyydet ilman avoimia vihan tai halveksunnan osoituksia. Työryhmän avioeroennuste osui 94-prosenttisesti oikeaan.

^ Hääkuva vuodelta 2012 Kuvaaja: Sean Flanigan

6. LÄHEISYYDEN ESITTÄMINEN

6.1. Richard Renaldi Touching Strangers

Richard Renaldi on New Yorkissa opiskellut yhdysvaltalainen freelance-valokuvaaja. Viimeisimmässä projektissaan "Touching Strangers" hän on valokuvannut kadulla pari- ja ryhmäpotretteja toisilleen tuntemattomista ihmisistä.

Muistan ensimmäisen kerran selanneeni Renaldin kuvat läpi jossakin blogissa ilman tekstiä ja ihmetelleeni, mistä siinä oli kysymys: oliko yritetty tuoda ääripäitä yhteen vai vain kuvattu erikoisia kaveruksia. Kuvista ei ensisilmäyksellä välittynyt ihmisten välinen lämmin tai läheinen tunnelma, jota yleensä arvostan kuvissa. Ihmiset vaikuttivat vaivautuneilta poseeratesaan yhdessä.

Vaikka henkilöt kuvissa koskettavat toisiaan, kuvassa on aina jokin ele tai piirre, joka viittaa epämuikavuuteen. Vihreä taustaisessa kuvassa miehen käsi on kyllä oikeanpuoleisen miehen harteilla, jolloin kosketus on syntynyt. Käsi on kuitenkin nyrkissä eikä koske miehen olkapäätä. Myös keskivartalot ovat vetäytyneitä toisistaan, jotta kosketuspinta-ala jäisi mahdollisimman pieneksi.

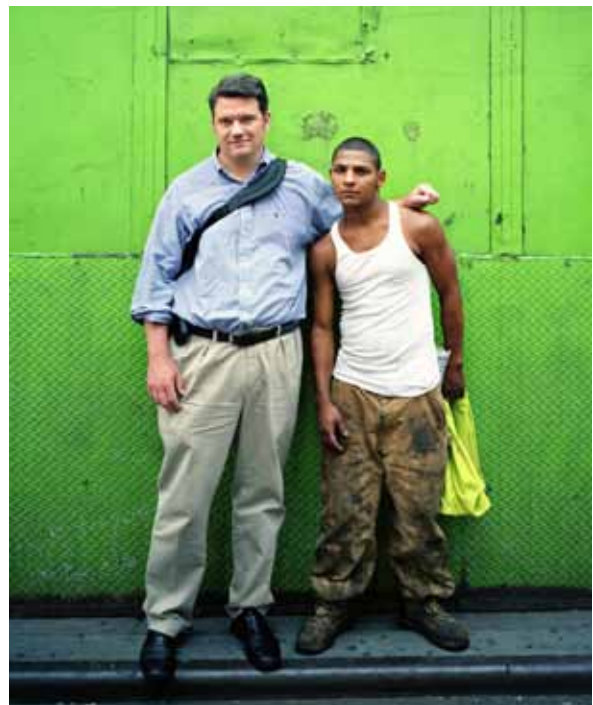
Joistakin kuvista toisaalta välittyy selvästi, ettei tuntemattoman kosketaminen haittaa heitä. Onko heillä

tavallista pienempi henkilökohtaisen tilan tarve, ovatko he rohkeita vai todistammeko kuvassa paljon puhuttua kemioiden kohtaamista? Pitävätkö he toistensa tuoksusta? Joka tapauksessa ulkopuolinen katsoja tunnistaa helpommin luontevan kosketuksen kuin itse tilanteeseen aseteltu henkilö.

Sarjan vahvimmat kuvat ovat minusta pari metrossa ja poliisi nuoren tytön kanssa, joissa läheisyys tuntuu vähemmän hetkelliseltä. Kuten eräs kuvattavista Renaldin esittelyvideossa kertoo: "Tuntuu kuin välittäisin hänestä, koska koskin häntä, meille muodostui jonkinlainen side". Saako kosketus meidät apinoiden perilliset heti leimautumaan toisiimme? Onko kosketus todella niin merkityksellinen?

CBS:n tekemässä videossa näkee, kuinka Renaldi asettelee haluamansa henkilöt ison palkkikameransa eteen. Palkkikamera on välineenä nerokas valinta. Sen hitaus ja kömpelyys pakkottaa ihmiset odottamaan. Ehkä se jättää heille aikaa löytää luottamus toisiinsa kehon tasolla. Renaldi itse kuvailee haastattelussa Conscientious-lehdelle (2008) projektinsa syntyä seuraavasti.

"Työskennellessäni edellisen sarjani "Bus Travelers" kanssa, löysin itseni ensimmäistä kertaa tekemästä palkkikameran kanssa potretteja ih-

^ Kuvaaja: Richard Renaldi

misistä, jotka eivät tunteneet toisiaan entuudestaan. Nämä kuvat esittivät useimmiten kahta tai useampaa tuntematonta istumassa samalla penkillä odottamassa bussia. Se vaati melko paljon ohjaamista, koska otin kuvia palkkikameralla. Katsellessani Bus Travelers -kuvia ymmärsin, mikä haaste minulla oli ollut kuvia tehdessäni ja tunsin niiden olevan eri tavalla kiinnostavia kuin yksittäiset potrettini. Ajatukseni prosessista ajoi minut ideaan luoda uusia valokuvia tuntemattomista yhdessä, mutta kehittämällä ajatusta hieman pidemmälle pyytämällä tuntemattomia fyysisesti koskettamaan toisiaan. Niin syntyi idea Touching Strangersistä. Miettiessäni, miten lähestyisin projektia, päätin, että halusin kuvien tutkivan luottamusta, rakkautta, sosiaalisia konventioita ja tabuja ja sitä, miten niitä ilmaistaan kehonkielessä. Tämän jälkeen olikin oikeastaan enää vain kerättävä rohkeutta ja oikeasti mentävä ulos toteuttamaan se.”

”Mikä on idea Touching Strangersin takana mikä on sen viehätys? Itse haluaisin katsojan projisioivan kuviin omat ajatuksensa tilanteesta. Tämän sanottuani: pohjimmiltaan teen silti taidetta, joka yrittää tuoda ihmisiä yhteen ja saada heidät ajattelemaan suhdettaan tuntemattomiin ja teknologian ja liikkuvuuden takia kasvavaan välimatkaan toisistamme.”

- ✓ Valokuvaaja Annie Leibovitz sai joulukuussa 1980 toimeksiannon kuvata Yoko Onon ja John Lennonin Rolling Stonen kanteen. Leibovitz oli inspiroitunut parin yhteisen levyn Double Fantasy yksinkertaisesta kansikuvasta ja halusi luoda jotain samankaltaista. John Lennon murhattiin muutama tunti kuvan ottamisen jälkeen. Leibovitz kommentoi valokuvaa Cannesin elokuvajuhlilla 2013. "Se on itse asiassa täydellinen esimerkki siitä kuinka olosuhteet muuttavat kuvaa. Yhtäkkiä kuvalla onkin tarina. Katsot kuvaa ja ajattelet, että se oli heidän viimeinen suudelma tai että he sanovat hyvästit. Kuvassa on paljon eri tulkinnan mahdollisuuksia." (Nudd 2013).

6.2. Fern: First Kiss

First Kiss on video, jossa kolmen ja puolen minuutin aikana esitellään 20 toisilleen tuntematonta yhdysvaltalais-ta pareittain suutelemassa. Video on sävyiltään mustavalkoinen ja taustalla soi herkkä musiikki. Video levisi kulovalkean tavoin internetissä maaliskuun alussa 2014. Monet ihastelivat videon aitoa tunnelmaa ja herkkyyttä. Ensi katsomisen jälkeen monet tuntuivat pystyvän samaistumaan videossa olevien henkilöiden kiusalliseen, mutta innostuneeseen tunnelmaan ensisuudelmasta tuntemattoman kanssa. Videon todellinen tarkoitus selvisi kuitenkin muutamaa päivää myöhemmin, kun yli 5miljoonaa katsojaa oli nähnyt videon Youtubessa.

Video oli todellisuudessa pienen Wren-vaatefirman uuden syysmalliston mainos. Videossa olevat henkilöt olivat muusikoita, malleja ja näyttelijöitä.

Monet olivat tuohtuneita ja pettyneitä videon mainostarkoituksesta. Monet julistivat Twitterissä videon olevan epäaito ja ärsyttävä.

Paljastuksen jälkeisessä haastattelussa videon ohjaaja Tatia Pileva kertoi The New York Timesille, ettei hän ymmärrä, miksi ihmiset ovat niin tuohtuneita. "Olimme hyvin avoimia asiasta, videon alussa jopa lukee Wren presents ja lopputeksteissä mainitaan vaatekaupan nettisivut.

"Se tuntui juuri niin aidolta ja vilpittömältä kuin se olikin," Pileva sanoi. Hän myös muistutti, että jokainen pari tapasi ensimmäistä kertaa kuvauspäivänä. "He karistivat kaikki nämä kerrokset silmiemme edessä ja kameran edessä ja juuri se herkkyyys ja kiltteys resonoi ihmisissä."

Samaisessa haastattelussa eräs videoon osallistuneista kertoo, että tuntemattoman suuteleminen kameran edessä on myös hyvä tapa tavata ihminen. "Tein videon aamuyhdeksältä ja piti suudella jotakuta jota en tuntenut. Se kesti puoli tuntia, jonka jälkeen menimme yhteiselle aamupalalle. Olemme olleet ystäviä siitä lähtien. Se on hämmästyttävää!"

Videon mainostarkoitus pilasi kuitenkin monille tunnelman ja johti useisiin parodiaversioihin. Vice-lehti päätti myös toteuttaa saman ajatuksen ilman mainostarkoitusta. Vicen toimittaja maksoi 20 satunnaiselle brittiläiselle ohikulkijalle 20 puntaa, jos nämä tulisivat studion puolelle videokameran eteen suutelemaan tuntemattoman kanssa.

Vicen video on värillinen eikä taustalla soi musiikkia. Videon alussa henkilöt tuntuvat yhtä vaivautuneita kuin Wreninkin versiossa. Suurin ero taitaa olla ihmisten ulkonäössä. He ovat paljon tavallisemman näköisiä ja vähemmän stailattuja.

Vicen video jäi paljon vähemmälle huomiolle, vaikka senkin olemassaolo huomattiin kyllä. 24. maaliskuuta 2014 mennessä se oli saanut 1602 tykkäystä ja 504 jakoa Facebookin kautta.

Molemmissa videoissa läheisyys kuitenkin luodaan tyhjästä tuntemattomien välille, ja se on selvästi paljon intiimimpää kuin Renaldin valokuvissa.

Tuntuu, että monet samaistuvat ensisuudelman tunteeseen. Oliko kuitenkin esitetty suudelma aidomman tunteinen? Helposti samaistuttavampi? Noudattiko Wrenin esitetty ensisuudelma koodistoa, jonka useampi tunnisti mustavalkoisesta värimaailmasta ja herkästä musiikista? Noudattaako se aiempien ensisuudelmien koodistoa?

En voi myöskään olla pohtimatta, miltä sama olisi näyttänyt valokuvin esitettyinä. Olisiko herätetty niin voimakkaita tunteita ilman alun epävarmuutta ja näyttäen vain suudelmien huippuhetket? Saati olisiko kukaan pelkistä valokuvista huomannut, että suutelemassa ovat toisilleen entuudestaan täysin tuntemattomat ihmiset. Onko kyseessä vain työvälineen tuoma ero?

- ✓ Valokuvaaja Robert Doisneau oli tekemässä kuvasarjaa pariisilaisista rakastavaisista Life lehdelle vuonna 1950 kun hän huomasi teatteri opiskelijat Françoise Bornetin ja hänen poikaystävänsä Jacques Carteaudin. Romantikot haluavat ajatella että nuoret rakastavaiset oli kuvattu spontaanisti hetken hurmossa, mutta kuva on itseasiassa lavastettu. Haastattelussa vuodelta 1992 Doisneau kommentoi kuvaa. "En olisi ikinä kehdannut ottaa valokuvaa ihmisistä sillä tavoin. Rakastavaiset suutelemassa kadulla, ne parit ovat harvoin aviossa." Kuvassa poseeraava Bornet on kertonut, että hänen ja Carteaudin suhde kesti vain 9 kuukautta. Vaikka heidät on yhdistetty kuvaan yhtenä romanttisimpina pareina he eivät pysyneet yhdessä. (Lucas, 2013).

6.3. Muutos valokuvassa

Melanie Tracy Pace on yhdysvaltalainen häävalokuvaaja, joka kuvasi hääkuvat Ali ja Ben Nunerystä vuonna 2009 heidän uudessa asunnossaan. Kolme vuotta myöhemmin vaimo, Ali, kuoli keuhkosyöpään. Vain vuosi heidän esikoisensa, Olivian, syntymän jälkeen. Vuonna 2011 Ben Nunery pyysi Melanie Tracy Paceä tulemaan uudelleen kuvaamaan heidän kotiinsa. Tällä kertaa tosin hän oli tyttärensä kanssa muuttamassa pois asunnosta. Ali oli valokuvaajan isosisko, joten kuvilla on myös kuvaajalle itselleen suuri merkitys ja luottamuksellinen suhde kuvattavien ja kuvaajan välillä on ilmeinen.

Ben Nuerny kommentoi Daily News Americalle (2013) antamassaan haastattelussa ettei halua maailman ajattelevan hänen tarinansa käsittelevän surua, menetystä ja kipua. ”Kyllä, Olen käynyt ne tunteet läpi ja

käyn edelleen, mutta se ei ole mitä haluan ihmisten näkevän näistä kuvista. Niin kuin hääpäivät yleensäkin, kaikki tapahtui yhdessä sumussa, mutta nuo kuvat edustavat onnellisimpia hetkiä elämässäni.”

Kuvasarja on koskettava, koska muutos on selvästi havaittavissa kuvaparien välillä. Kuvattavien asettelu ennen ja jälkeen ei tunnu vähentävän kuvien herkkyyttä vaan luovan illuusion hääkuvien onnellisuuden aitoudesta.

Olisiko tähän kuvasarjaan videokuva välineenä helpottanut samaistumista tai tuonut lisää tunnetta tai aitoutta? Mies olisi videokuvassa ehkä joutunut keskittymään lapsen ohjaamiseen. Pelkistä valokuvistahan emme tiedä, oliko lapsi kuvissa mielellään.

✓ Kuvaaja: Melanie Tracy Pace

7. TYÖN TOTEUTTAMINEN

Kuvasin ensimmäiset hääkuvani oikeastaan vahingossa. Olin hiljattain saanut ensimmäisen digitaalikamerani, kun tuttavan häät lähestyivät ja hän pyysi minua ottamaan itsestään ja sulhasestaan potretit. En tuntenut hääkuvauksen perinteitä lainkaan enkä osannut ajatella, että meneillään olisi ollut jotakin vakavaa tai jännittävää. Selviydyin tilanteesta mielestäni hyvin. Vaikka myöhemmin jotkin otokset hävettävät ja hämmentävät teknisesti huonon laatunsa vuoksi. Siitä lähtien kuitenkin sanoin reippaasti kysyttäessä; kyllä, kuvaan häitä.

En tiennyt hääkuvia ottaessani, että tulisin käyttämään niitä lopputyössäni. Olen tehnyt hääkuvauksia viiden vuoden ajan, ja pidän työstä monesta syystä. Kaikki häiden tapahtumat ovat suunniteltuja. Ihmiset ovat pukeutuneita parhaimpiinsa ja onnellisia. Kameran läsnäolo on osa rituaalia, eikä sitä kummastella. Minusta on myös ollut kiinnostavaa seurata tarkkailijana perheiden ja sukujen kanssakäymistä. Pidän myös siitä että ottamani kuvat herättävät tunteita. Syyhän on heille henkilökohtainen, mutta kauniit kuvat parista herättävät usein onnellisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Aloittaessani projektia tiesin, etten pystyisi kuvaamaan kaikkia kuvaami-ani pareja. Otin tavoitteeksi kuvata noin viisi aiemmin kuvaamani hääparia

uudestaan ja rinnastaa parista kuvaamani hääpotretin arjessa otettuun videokuvaan. Halusin kuvapareja yhdistelemällä näyttää erilaisia parisuh-teita ja parien läsnäolemisen tapoja.

Pyrin valitsemaan mahdollisimman erilaisissa elämäntilanteissa olevat parit, joiden arvelin suhtautuvan projektiin myönteisesti. Lähetettyäni sähköpostit sainkin pian vastauksia in-nostuneilta pareilta sekä yhdeltä eron-neelta naiselta. Kaikki olivat halukkaita projektiin. Sähköpostitse pyrin olemaan kertomatta projektista enem-pää kuin oli tarpeellista, jottei pareille syntyisi ennakkokäsityksiä ja jotta he eivät valmistautuisi liikaa kuvaustilan-teeseen. Silti eräs perhe oli pukeutu-nut samanlaisiin raitapaitoihin vuoden vanhaa tytärtä myöten. Kysytyäni asi-asta kertoivat he molemmat pitävänsä raitapaidoista.

Tekstiosiossani päätin pohtia kuviini pohjautuen, miltä näyttää rakastumi-nen ja miltä näyttää läheisyys. Kaik-ki varmasti ymmärtävät, mistä puhun, mutta miltä se näyttää? Halusin käyt-tää parien luona vieraillessani tekemi-äni havaintoja pohdinnan lähtökoh-tana.

Videokuvauksen valinta metodiksi ei ollut minulle itsestään selvää. Kuvasin parien luona vieraillessani heistä vi-de-okuvan lisäksi myös valokuvia.

Mietin pitkään myös kahden valokuvan käyttöä. Ajattelin kuitenkin, että valokuvissa näyttäytyisivät vain minun valitsemani huippuhetket, niin kuin häpäivän aikana otetuissa kuvissa. Tiedostin myös valokuvattujen potrettien olevan haastava lajina: kuinka tehdä työstä kiinnostava ja pysäyttävä. Enkä kuitenkaan halunnut keskittyä hää- tai perhepotrettien perinteisiin vaan niissä esiintyviin eleisiin. Videon kautta halusin provosoida katsojaa omiin mielipiteisiin ja tulkintoihin parista. Halusin videokuvassa esiintyvien eleiden kautta katsojan tutkiskelevan läheisyyden ja elekielten eroja parien välillä.

Päädyinkin siihen oletukseen, että läheisyyttä ilmaisevat eleet ja kosketukset tulevat paremmin esiin videolla. Samanlaisten asentojen rinnastamisen ajattelin tuovat ajan kulumisen ja muutoksen paremmin esiin.

Tavoittelin aloittaessani myös sitä, että voisin näyttää parista jotakin juuri heille ominaista, subjektiivista onnellisuutta. Miltä näyttää juuri heidän kahdenkeskinen läsnäolonsa?

▼ Kuvaaja: Jasmin Rauha

8. HAVAINNOT

Työni edetessä läheisyyden teema tuli yhä kiinnostavammaksi, kun aloin huomata eroja parien käyttäytymisessä.

8.1. Luottamuksen merkitys

Hääparia kuvatessa valmistelen paria harvoin itse kuvaukseen. Ennen häitä pidettävässä suunnittelupalaverissa keskustelemme parien toiveista kuvia kohtaan, mutta melko usein saan täysin vapaat kädet valokuvaamiseen. Usein luottamus luodaan jo nettisivuillani ja ensimmäisissä vaihdetuissa sähköposteissa. Suunnittelupalaverin pitäminen tuntuu useille pareille kuitenkin todella tärkeältä, koska silloin he näkevät minut persoonana ja pystyvät mieltämään ja kuvittelemaan minut osaksi juhlapäiväänsä. Hääpäivänä liikun kuitenkin todella lähellä heitä ja heidän sukulaisiaan ja ystäviään.

Valitsen hääkuvia ottaessani yleensä paikan ja pyörin sitten kameran kanssa parin ympärillä. Parhaimmat kuvat tulevat ohikiitävistä hetkistä, kuten parin nauraessa heidän kahdenkeskiselle vitsilleen. Kuten aina tavallisia ihmisiä kuvatessa, teen myös hääparien kanssa melko paljon töitä luottamuksellisen suhteen ja myönteisen ilmapiirin luomiseksi. Oma positiivinen asenne auttaa.

Parikuvia otettaessa kuvattavien on helppoa tukeutua toisiinsa, jolloin kamera ei ole ensikertalaisellekaan lainkaan niin pelottava.

Usein sanon hääpareille, että en ole täällä, vaan te olette kahdestaan. Tämä on se pieni rentoutumisen hetki keskellä kiireistä päivää. Yleensä miehet tekevät tämän sanottuani aloitteen ja tarttuvat morsiamensa nauraen. Tällöin koen näkeväni häivähdyksen parin aidosta kahdenkeskisestä läsnäolosta, lavastetun päivän keskellä. Yleistäen mies ottaa naista aktiivisemmän roolin hääpäivän kuvaustilanteissa. Tämä ei näy hääpäivän valokuvassa. Videokuvatessa tämä näkyisi.

Luottamus kuvaajan ja kuvattavan välillä on myös erittäin tärkeä lähtökohta, kun puhutaan läheisyydestä. Parhaissa henkilökuville luottamuksellisuuden ja kuvattavan läheisyyden tuntu perustuu täysin kuvaajan ja kuvattavan yhteisymmärrykseen ja luottamukseen. Vaatiiko tunteiden näyttämisen aina luottamusta vai onko se kulttuurinen asia?

8.2. Mitä oikein odotan?

Eli miten läheisyys näkyy

Tiesin, että aseteltuani kameran huoneeseen videokuvassa tulisi näkymään parin suhtautuminen kameraan. En voisi piilottaa mustaa laatikkoani saadakseni sen huomaamattomaksi. Ainoa mitä saatoin kokeilla, oli yrittää saada pari unohtamaan kameran läsnäolo.

Asetellessani kameraa keskelle parin olohuonetta näkyi paljon erilaisia reaktioita. Toiset eivät elehtineet mitenkään, toiset astuivat lähemmäksi toisiaan, toiset kehittivät satunnaisen hipaisun luodakseen jonkinlaisen kosketuspinnan toiseen. Tilanne muistutti sitä, kun tuore pari tapaa sukulaisia ensimmäistä kertaa. Jo pidempään yhdessä ollutta paria ei tilanne jännitä yhtä paljon kuin tuoreempaa paria. Esillä olossa oli kuitenkin joillakin pareilla havaittavissa samantyyppistä kiusaantuneisuutta ja jännittämisen eleitä, joita havaitsee sukulaisvierailuilla.

Ennen kuvauksen aloittamista kysyin pareilta kuulumisten lisäksi, että mitä he harrastavat yhdessä tai tekevät ollessaan kotona. Moni pareista naurahhti ja vastasi vaivautuneesti ettei heidän elämänsä niin erikoista ole. Usein he istuskelevat vain sohvalla lähekkäin katsomassa televisiota, lukemassa tai

keskustelemassa elämästä. Olin hämentynyt siitä että pareilla oli selkeästi ennakkokäsitys siitä, millaista aikaa muut viettävät ja että heidän oma yhdessä olo on jotenkin tylsempää ja oudompaa. Vastasin jokaiselle että kuulostaapa mukavalta tavalta viettää aikaa yhdessä.

Kuvatessa kehotin pareja asettumaan melko samanlaisiin asentoihin kuin hääkuville, jotka minulla oli mielessäni. Yritin löytää kotoa ympäristön jossa se olisi luonnollista, mutta onnistuisi myös teknisesti. Kerroin pareilleni ku-

^ Kuvaaja: Jasmin Rauha

vaavani niin valokuvaa kuin videotakin. En kuitenkaan halunnut parien jännittävän liikaa, joten en aina kertonut, milloin kamerani nauhoitti. Saatoin naamioida videon käynnissä olemisen siihen, että hain uuden linssin tai juttelin mukavia ja kyselin heidän uudesta asuinpaikastaan tai siitä, mitä he tekivät viime kesänä.

Videota kuvatessa huomasin suurimaksi vaikeudeksi hiljaa olemisen. Oli tärkeää antaa parin täyttää aika ja tila sen sijaan, että olisin itse toiminut yllyttäjänä ja patistanut heitä haluamaani suuntaan.

Huomasin pitäväni videota käynnissä ja odottavani jotakin, pientä elettä tai asiaa. Jäin miettimään, mitä odotan. Koska odotin jotakin, huomasin, että minulla oli ennakkokäsityksiä siitä, miltä läheisyys näyttää. Miltä läheisyys siis näyttää? Pusulta poskelle tai vielä kovemmalta rutistukselta?

Keskeytin hermostuksissani videon ja vaihdoin valokuvaan. Nappasin muuttaman kuvan ja kehuin paria, kuinka mukavalta he näyttävät yhdessä. Jatkoin videokuvaamista. Pari näytti levolliselta maataessaan lähekkäin sohvalla, vaikka lattialla oleva taapero jokelteli saadakseen huomiota. Arkinen läheisyys tuntuu olevan rentoutta ja itsevarmuutta toisen kanssa sekä pelotomuutta ja luottamusta toiseen.

8.3. Kontekstin merkitys

Olen monesti ohittanut kuvia jotka eivät ole visuaalisesti kiinnostavia. Tätä työtä tehdessäni ymmärsin tekstin merkityksen ja sen tarjoaman kontekstin katsomiselle.

Kuva ilman kontekstia on mielivaltaisen. Se, miten ihmiset tulkitsevat kuvassa ilmenevää läheisyyttä, riippuu siitä, miten kuva heille sanallisesti tarjoillaan. Kysymys ajaa ihmisen mielipiteeseen. Jos kuvasta kysytään jotakin tiettyä, ihminen on pakotettu näkemään kuvassa jotakin kysymykseen liittyvää.

Jos sanon, että nämä kuvaparit kuvaavat läheisyyttä, katsoja alkaa etsiä niistä läheisyyttä ja huomaa myös mahdollisen etäisyyden. Jos pyydän heitä kertomaan, mitä kuvat kertovat suomalaisesta häämuodista tai kampanstyyleistä, he katsovat niitä täysin eri tavoin.

Uskon, että valtaosa ihmisistä haluaa kuvan aukeavan itselleen heti tai herättävän heissä jonkin tunteen. Esimerkiksi kun ihminen katsoo kelloa, hän haluaa heti informaation eikä pohtia kellon merkitystä tai ryhtyä projisoimaan omaa olemustaan kelloon. Erikseen ovat valokuvien harrastajat, jotka haluavat löytää kuvista asioita, joita niissä ei näy ja kenties arvuutella,

mitä kuvan ottaja on tyhjyyteen projisoinut tai projisoida merkityksiä siihen itse.

8.4. Miten aika näkyy?

Ajan kuluminen on myös erittäin tärkeä tekijä lopputyössäni: muuttuuko läheisyys ajan myötä parien välillä? Vai ovatko he vain tottuneempia kameran edessä.

Valituissa hääkuvissa ovat huomattavissa hymyt ja hetkellisyys. Konkreettisesti aikaa ilmentävät ympäröivä luonto sekä vaatetus. Onko itse pari

muuttunut sitten viime näkemän? Luottamus toiseen kasvaa varmasti ajan myötä ja parit oppivat tuntemaan toistensa reaktiot, mutta muutos tuskin on loputonta. Jos pari on tuntenut toisensa 10 vuotta ennen häitään, muuttaako avioliitto enää suhdetta?

Pyörittelin myös vaihtoehtoa videokameran asettamisesta olohuoneen nurkkaan useaksi päiväksi ja videon koostamista tällä tavoin. Olisinko kuitenkaan saanut itse parin läsnä -ja yhdessäolosta enempiä asioita irti? Ehkä se on seuraava, enemmän aikaa vievä projektini.

Ensimmäisen parin kuvaamisen jälkeen minulle jäi hieman hämmentynyt olo. Oliko se nyt sitten tässä; Ei h-hetkeä kuten häissä, ainoastaan luontevan näköistä yhdessäoloa. Mitä tässä tuli tehtyä?

Kuvausten jälkeen jäi tietysti vielä editointi vaihe, jossa tein konkreettisia päätöksiä, mitkä olivat ne sekunnit, jotka halusin näyttää parista. Millaisia asioita näyttäisin heistä?

Miellän videoiden olevan työssäni lähinnä pidennettyjä valokuvattuja hetkiä. Koen näyttäväni molemmat puolet kuvan huippuhetkestä ennen ja jälkeen tapahtuneen. Tuntuu kuitenkin, ettei minulla kuvatessa ollut minkäänlaista valtaa siihen, miten parit käyttäytyivät kameran edessä. Asetin heidät kameran eteen, mutta mitä tapahtui sen jälkeen, oli täysin minun kontrollini ulkopuolella. Jokainen parista suhtautui täysin eri tavalla kameran läsnäoloon, ja jos kuvissa oli lapsia mukana, tiesin vielä vähemmän siitä mitä tapahtuisi tai miten pari reagoisi.

On hämmentävä ajatus, että myös kunnia, että valokuviani parin häistä katselee myös heidän vuoden ikäinen lapsensa. Ryhmäkuvassa oleva lapsi saattaa itse vanhemmalla iällä muistella hetkeä, jona valokuvaaja otti häissä kuvia.

9. JOHTOPÄÄTÖKSET

Vaikka tapahtumien kulku ei videoisani vastaa totuttuja romanttisen komedian huippuhetkestä, ovat ne silti ihmisten luonnollisia reaktioita. Vauvan tulo elämään vaatii totuttelua ja se heijastuu elekielen kautta. Juodessamme teetä keittiössä, parit vaikuttivat kaikkea muuta kuin epävarmoilta tai onnettomilta. Mutta se, mitä katsojat tahtovat videoissa nähdä, on heidän omaa tulkintaansa hetkestä jota olin ikuistamassa.

Koen vastuuta valokuvaajana, esittäessäni parit tällä tavalla. Muutama sekunnin videopätkä ei kata koko parin elämää ja sen yrittäminen olisi melko mahtipontista ja kenties mahdollonta. Kuten Richard Renald esitti toisilleen tuntemattomia ihmisiä, en koe esittäväni pareja omina itseinä, vaan pikemminkin siinä hetkessä ympäristöönsä reagoivina, sosiaalisen yhteisönsä jäseninä.

Haluaisin myös hieman miettiä tulevia hääkuvauksiani. Onko minun mahdollista käyttää havaintojani hyödyksi? Nyt, kun olen nähnyt kuinka parit oleilevat kotonaan arjessa. Onko videossa näkyvää arkea mahdollista taltioida myös viralliseen potrettiin hääpäivänä?

Toisaalta jos hääkuva mielletään lavastetuksi, kaivataanko siihen muuta kuin kulttuuriseen normiimme sopiva hymyilevä pariskunta?

Kaupallisessa mielessä: Olisivatko parit kiinnostuneita tällaisesta videoinnista häiden jälkeen? Tulisiko videon editoinnista mitään, jos pari haluaisi nähdä itsensä ikionnellisena? Hyväksyisivätkö ihmiset uuden elämänvaiheen elekielensä? Haluaisivatko parit nähdä itsensä objektiivisesti tarkasteltuna siinä hetkessä, kun vauva alkaakin itkeä tai kun koira vinkuu loskakelissä ulos? Olisiko tämä sellainen video, jota näytettäisiin vanhemmille tai jaettaisiin Facebookiin statuksella "Tällaista meidän arki on"?

Työni esillepanossa galleriassa pidän tärkeänä valokuvien rinnastamista liikkuvaan kuvaan kodinomaisessa ympäristössä. Aikomukseni on asettaa valokuvat kehystettyinä hyllylle sekä jatkuvasti pyörivät videot omiin kehyksiinsä, aivan kuten ne olisivat jonkun kodissa esillä piirongin päällä.

Päätyessäni videoon metodina tiesin äänen olevan osa sitä. Pohdin pitkään erilaisten äänten liittämistä videokuvii- ni, mutta hahmottaessani työni tilalliseksi teokseksi halusin niiden imitoivan vieressä seisovaa valokuvaa eikä elokuvaelämystä.

Ihmiset tulkitsevat helposti pareja näkyivät he missä tahansa, ravintoloissa, leffoissa tai lähikaupassa. Heidän elekielensä erottuu joko hyvässä tai pahassa. Lyhyenkin hetken perusteella muodostamme mielipiteen toisista ihmisistä. Niin kuin oletan katsojan tehneen minunkin työtä katsellessani.

Parista, jolla on vauva välissään, saatetaan ajatella, että mies on etäällä lapsen elämästä. Mies oli kuitenkin aktiivinen keskustelija ja läsnäolevampi kuvatessani heitä arjessa kuin heidän häissään. Minusta tuntui, että juuri he selviäisivät tästä uudesta elämäsvaiheesta yhdessä.

Halaavan pariskunnan irtautuessa ja miehen huokaistessa syvään voisi eleistä tulkita miehen turhautumista tai väsymystä. Se oli kuitenkin vain hetkellistä, ja minusta hän vaikutti tapaamisemme aikana onnelliselta ja tasapainoiselta.

En tosin osaa sanoa jos paikalla olisi ollut joku muu kuvaaja olisiko hän tehnyt näkemiensä elekielten perusteella samanlaisen johtopäätöksen pareista kuin minä.

Uudelleen tapaaminen oli lyhyt hetki kokonaisesta elämästä. Työn jatkaminen olisi toisaalta helppoa, voisin kuvata pareja aina muutamien vuosien välein. Täten työ saattaisi kasvaa kat-

tavammaksi otteeksi parisuhteista ja sen vaiheista.

Tiedämme kuitenkin että oletamme läheisen parin seisovan kuvassa lähikäin, koskettavan toisiaan ja katsovan silmiin. Hymyilevän sekä olevan toisilleen läsnä ja tukena.

Vaikka lukija tai katsoja olisikin eri mieltä videoista tai niiden heijastamasta läheisyydestä. Emme voi tietää mitään siitä mitä kuvien takana tapahtuu.

Tuntuu että mitä enemmän olen keskustellut ihmisten kanssa lopputyöstäni sitä enemmän mielipiteitä olen kuullut. Katsojilla tuntuu olevan enemmän arvauksia kuin olin odottanut.

Koen että jos lopputyöni herättää keskustelua ja ajatuksia läheisyydestä ja sen arvostamisesta eri muodoissaan, olen onnistunut.

LÄHDELUOETTELO

Benyik, L. (2008-2009) Kulttuurisia eroja eleiden, käytössä osa 1. <http://www.elekieli.com/kulttuurierot.html>. Viitattu 21.4.2014.

Clifton, J., Griffiths, K. & Kharas, K., (2014) We Got 20 Strangers Who Aren't Models to Kiss Each Other. http://www.vice.com/en_se/shorties/we-got-twenty-british-strangers-who-arent-models-to-kiss-each-other. Viitattu 21.4.2014.

Colberg, J. (2008) A Conversation with Richard Renaldi about 'Touching Strangers'. http://jmcolberg.com/weblog/extended/archives/a_conversation_with_richard_renaldi_about_touching_strangers/. Viitattu 21.4.2014.

Flare Magazine (2010) Richard Renaldi: "Think about our relationships to strangers". <http://flaremag.com/2010/05/richard-renaldi-think-about-our-relationships-to-strangers/>. Viitattu 21.4.2014.

Gottman, J. & Levenson, R. (2002) A Two-Factor Model for Predicting When a Couple Will Divorce: Exploratory Analyses Using 14-Year Longitudinal Data. *Family Process*. 41 (1): 83-96.

Hurme, T. (2012) Näin huomaat valehtelun. http://tyopiste.ttl.fi/Vinkit/Sivut/Nain_huomaat_valehtelun.aspx. Viitattu 21.4.2014.

Koblin, J. (2014) A Kiss Is Just a Kiss, Unless It's an Ad for a Clothing Company. <http://www.nytimes.com/2014/03/14/business/media/a-kiss-is-just-a-kiss-unless-its-an-ad-for-a-clothing-company.html>. Viitattu 21.4.2014.

Lucas, D. (2013) Kissing Couple. <http://www.famouspictures.org/kissing-couple/>. Viitattu 4.5.2014.

Mehrabianin, A. (1971) *Silent messages*. Belmont: Wadsworth.

Mehrabianin, A. & Ferris, S. (1967) Inference of Attitudes from Nonverbal Communication in Two Channels. *Journal of Consulting Psychology* 31 (3): 48-258.

Mehrabianin, A. & Wiener, M. (1967) Decoding of inconsistent communications. *Journal of Personality and Social Psychology* 6 (1): 109-114.

Morris, D. (1968) *Alaston apina*. Helsinki: Otava.

Murray, R. (2013) Widower re-creates wedding photos with 3-year-old daughter in heartbreaking series. <http://www.nydailynews.com/life-style/widower-recreates-big-day-daughter-article-1.1551477>. Viitattu 21.4.2014.

Nudd, T. (2013) Annie Leibovitz Revisits Her Famous Photo of John Lennon and Yoko Ono. <http://www.adweek.com/news/advertising-branding/annie-leibovitz-revisits-her-famous-photo-john-lennon-and-yoko-ono-150444>. Viitattu 4.5.2014.

Savia, S. (2004) Kuvia elämän taitekohdista. <http://www.vantaanlauri.fi/arkisto/2004-05-12/teema>. Viitattu 21.4.2014.

Willian S. C. (1966) Sound Film Analysis of Normal and Pathological Behavior Patterns. *Journal of Nervous & Mental Disease*. 143 (4): 338-347.